



Faktaark – gjødsel og vassforvaltning

Vasskvalitet er eit vilkår for utsett frist for spreieing av husdyrgjødsel utan nedmolding / nedfelling

Etter [forskrift om organisk gjødsel](#) (§ 23 tredje ledd) kan kommunen tillate ein seinare frist for spreieing av husdyrgjødsel utan nedmolding enn 1. september. Eit vilkår er at vasskvaliteten i kommunen tillèt dette. Kommunen har ikkje heimel til å gi utsett frist for spreieing av husdyrgjødsel i dei vassdraga der vasskvaliteten ikkje tillèt dette. Vi viser også til vår [nettsak](#), der vi rår til at kommunar ikkje tillèt seinare frist enn 1. september.

Krav om tiltak for betre vassmiljø og for å unngå forverring

Etter [vassforskrifta](#) (§ 4) er det mål om at overflatevatn skal bli forbetra med sikte på at vassførekomstane skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand, i tråd med spesifikke kriterium. Der tilstanden ikkje når opp til «god» i dag, er hovudregelen at ein skal setje i verk miljøforbetrande tiltak. Overflatevatn skal òg bli beskytta mot å få dårlegare kvalitet enn i dag. Der tilstanden er «god» men truga i dag, kan førebyggjande og beskyttande tiltak vere aktuelle. Dersom kommunen er usikker på kva tiltak som er føreslegne i ein vassførekomst, kan de ta kontakt med vassområdekoordinatoren for ditt vassområde.

Arealavgrensing i lokal forskrift

Når vasskvaliteten tilseier at det er behov for å gjere unntak frå ei lokal forskrift med seinare frist for spreieing av husdyrgjødsel utan nedmolding, skal kommunen vurdere kva areal ei slik forskrift ikkje skal gjelde for. Kommunen må vurdere om alt areal i nedbørfeltet til vassførekomsten / vassdraget skal vere unnateke frå lokal forskrift, eller om unntak skal gjelde jordbruksareal som er nærast vassførekomsten. Vi minner om at overflateavrenning og avrenning gjennom grøftevatn i mange tilfelle kan gi påverknad til vassmiljø også der det er stor avstand frå jordbruksareal til vassdrag.

For område der lokal forskrift med utsett frist ikkje gjeld, kan det likevel vere mogleg å gi utsett frist med enkeltvedtak. Kommunen kan då setje detaljerte vilkår om avstand, teig, mengd og tid for å redusere risikoen for påverknad. Enkeltvedtak er såleis meir eigna for å unngå negativ påverknad av ei eventuell sein haustgjødsling.

Lagerkapasitet for husdyrgjødsel

For liten lagerkapasitet for husdyrgjødsel er ofte årsaka til behovet for utsett spreieingsfrist. Det er krav om 8 månadar med lagerkapasitet. Kommunane må vurdere om tiltak for utviding av lagerkapasitet kan vere eit alternativ til utsetting av fristen for gjødselspreieing. Kommunen kan prioritere etablering av dekke over gjødsellager ved tildeling av tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Innovasjon Norge kan gje tilskot til bygging av nytt gjødsellager med fast toppdekke.

Kommunen skal stille enda strengare krav dersom ein ikkje når miljømåla etter vassforskrifta

Det er behov for forsterka innsats mot forureining frå jordbruk for å nå målet om god tilstand i alle landbrukspåverka vassførekomstar. I område der iverksette tiltak ikkje er tilstrekkelege til å nå miljømåla, skal kommunen innføre meir forpliktande krav. Kommunen sin heimel til å stille meir restriktive krav til spreietidspunkt og spreieareal-/mengd skal då bli teke i bruk der det er nødvendig for at miljømåla etter vassforskrifta blir nådd innan 2027, og seinast innan 2033. Dette er presisert i «[Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene](#)», eit brev av 19.3.2019 frå Klima- og miljødepartementet til vassregionmyndigheitene.



Etter *forskrift om organisk gjødsel* (§ 24 femte ledd) har kommunen heimel til å stille krav til større spreieareal enn 4 dekar fulldyrka / overflatedyrka per gjødseldyreining (GDE). Kommunen har òg heimel til å forby spreining av husdyrgjødsel *med* nedmolding etter 1. september (§ 23 fjerde ledd).

Bruk av Vann-Nett for å vurdere om arealavrenning frå jordbruksareal er ein viktig faktor

Gjødsling med husdyrgjødsel er ein viktig årsak til diffus arealavrenning av næringsstoff til vassdrag, og kan vere årsak til at vassilstanden ikkje når opp til «god». Det kan òg vere årsak til at dagens gode tilstand er truga.

Dersom det er stor, middels eller ukjent påverknad frå diffus arealavrenning rår Statsforvaltaren til at kommunen ikkje bør ha lokal forskrift om utsett frist for gjødselspreiing langs desse vassførekomstane. Ukjent påverknadsgrad kan inkludere stor og middel påverknad, og bør difor bli inkludert. Tilhøve knytt til bruk av husdyrgjødsel er då årsak til dårleg vasskvalitet eller risiko for dårleg vasskvalitet.